

Ten zásadný rozdiel medzi katolíkami a protestantami. Je človek neschopný byť dobrý?

Jozef Duháček

11. augusta 2020 ✚ Spoločnosť

„Vieš, čo je na Európe najzvláštnejšie?“

„Čo?“

„Tie drobné rozdiely. Teda, majú tam to isté, čo máme my tu, ale je to skrátka iné.“

(Pulp fiction)

Ak sa opýtate priemerného katolíka (a i väčšiny nadpriemerných) a hociktorého protestanta v čom je rozdiel medzi katolíkami a protestantmi (v slovenských pomeroch povedzme luteránmi), a či je naozaj podstatný, dostanete pravdepodobne takúto odpoveď: „Protestanti neuznávajú pápeža, nemodlia sa k svätým a Márii, neuznávajú odpustky, pôsty a celibát a za základ svojej viery uznávajú len Písmo.“ A hoci v tomto výpočte nie je žiadna zásadná chyba, nie je tam to najdôležitejšie a najpodstatnejšie. Áno, poslušnosť pápežovi je výsadný znak katolíkov, áno, katolíci do spoločenstva svätých, ku ktorému sa mimochodom hlásia aj protestanti, keď sa modlia apoštolské vyznanie viery, počítajú apoštolov, mučeníkov a Božiu Matku, katolíci považujú pôsty a celibát za dobré a užitočné.

Avšak ten najzásadnejší a všetko meniaci rozdiel spočíva v tom, ako katolíci a protestanti chápu ospravedlnenie. Katolícka Cirkev učí (a prevzala to od apoštolov a cirkevných otcov), že **dedičným hriechom bola naša prirodzenosť silno poškodená**. Rozum bol zatemnený, vôľa bola oslabená. Liberum arbitrium minime extinctum, viribus licet attenuatum et inclinatum – Trident, sess. VI, cap. i.: Človek v rozhodujúcich situáciách volí zlo a hriech, hriech ho láka a priťahuje a človek mu neraz až veľmi ochotne podlieha, no napriek tomu v ňom zostalo ešte trochu dobra.

Protestanti však učia, že ľudská prirodzenosť bola načisto skazená a slobodná vôľa bola zničená a človek je definitívne zlý. Katolíci okrem toho učia, že Kristus svojou smrťou zlomil okovy hriechu a dal ľudstvu nádej, ako sa pozdvihnúť z padlého stavu do stavu milosti. Dal nám sviatosti, ktoré sú zdrojmi milosti posväcujúcej a dal nám príklad modlitby, almužny a pôstu. Katolíci učia, že kresťan, obnovený sviatosťami, z ktorých je najdôležitejší krst, prípadne dokonalou ľútosťou, do stavu **milosti posväcujúcej**, je, kým si túto milosť udrží, naozaj dobrý.

Ako je to so spásou nekatolíkov?

Nepripustnosť

teoretickej – Zlo je nepripustné, keď sa v ňom je narodením, sa milosťou stáva adoptívnym synom Božím. Všetky dobré skutky človeka, ktoré sú vykonané – almužny, modlitby, skutky milosrdenstva a lásky –

dogmatickej tolerancie – Všetky dobré skutky človeka, ktoré sú dobré a záslužné pred Bohom, to znamená, zasluhujú si od Boha odmenu. Ospravedlnenie je teda vykonané milosťou, ktorá je nevyhnutná (6 hlavných právd), ale ktorá si žiada spoluprácu človeka. Teda žiada si, aby človek aj so svojou poškodenou vôľou s milosťou spolupracoval a hoci jeho vôľa sama nie je schopná ospravedlnenie dosiahnuť (Pelagius učil, že je to možné bez milosti a jeho blud bol odsúdený), s pomocou milosti Božej to dokáže a človek je potom naozaj dobrý.

Ale vôľa nie je pasívna a môže milosť odmietnuť rovnako ako prijať. Otázka, ako slobodná vôľa a milosť spolu pôsobia, do akej miery milosť predchádza alebo sprevádza vôľu, do akej miery je vôľa nutná k pôsobeniu milosti je zložitá a budeme sa jej venovať v inom texte. A tiež je pravda, že to poškodenie nie je odstránené nadobro, v človeku aj po ospravedlnení zostáva istá slabosť a sklon k hriechu, s ktorou musí bojovať až do smrti. Dá sa ovládnuť, dá sa poraziť, ale treba zapojiť vôľu a milosť. Dôležité je si zapamätať, že podľa katolíckej vierouky je ospravedlnený človek v podstate dobrý. Nie je taký dobrý, ako bol Adam pred pádom, ale je dobrý. **A môže sa stať svätým!**

Protestanti to tak nevidia. Pre protestantov je ľudská vôľa dočista zničená a človek je dočista zlý. Nie je možné, aby sa jeho zničená prirodzenosť opravila. Ospravedlnenie nevyžaduje od človeka žiadnu spoluprácu, okrem viery. Kristus svojou smrťou hriech neporazil, Kristus ten hriech zakrýva svojimi zásluhami tak, že pri súde ho nebude počítať. Ale ten hriech stále zostáva s hriešnikom. Ospravedlnený kresťan je ten, ktorý pevne verí v to, že ho Kristus spasil. Ako povedal Luther, človek je ako kopa hnoja zakrytá tenkou vrstvou snehu. Ale nič, čo taký kresťan robí, nie je dobré ani záslužné, od Boha si ani pôsty, ani almužny a ani modlitby nezasluhujú žiadnu odmenu. Sú to zlé skutky, vykonané zlými ľuďmi, sú to hriechy.

Tento názor však nie je novinka, ktorú priniesol Luther. Už sv. Pavol a najmä sv. Jakub vo svojej povestnej slamenej epištole (tak nazval Luther Jakubov list) dôrazne učia, že viera samotná nestačí, že treba skutky. Bojovali totiž proti antiniomianizmu, heréze, ktorá tvrdila, že netreba zachovávať morálny zákon, ale stačí veriť. Proti tomu istému bludu útočil aj sv. Augustín v *De fide operibus*. Počas nasledujúcich storočí tento blud prežíval, ale veľmi neprekýval. Na druhej strane niektorí nominalisti, Ockham, Durandus, Biel prehánali silu dobrých skutkov a pôsobenie milosti odsunuli do pozadia.

Zdá sa, že Luther vôbec nepoznal Tomáša, ale naopak poznal Viliama z Ockhamu a iných nominalistov, s ich nesprávnym chápaním pomeru milosti a dobrých skutkov a jeho vystúpenie je prehnaná reakcia na týchto nominalistov. Hriešna žiadostivosť bola podstatou dedičného hriechu a nie je možné ju nijako poraziť. Skrze dedičný hriech, teda skrze žiadostivosť, vstúpila do človeka smrť a dočista ho zničila. Z tejto neradostnej situácie zachráni človeka viera, ale nie teologická cnosť viery, teda úkon vôle, ktorá donúti rozum, aby prijal zjavenú pravdu pre autoritu zjavujúcej osoby. Ale pevné vnútorné presvedčenie, že len vďaka Kristovým zásluhám nám Boh naše hriechy nepripočíta. Nie vďaka našim spravodlivým skutkom, pretože vo všetkom čo robíme je žiadostivosť, všetko je smrteľný hriech. Ospravedlnenie je len externý akt, nepreniká do duše, do podstaty človeka, hriechy mu ani neodpúšťa ani ho vnútorne nepremieňa, len prikrýva jeho biedu a hriešnosť plášťom, cez ktorý Boh nevidí.

Preto protestanti okamžite zrušili rehoľné rády, lebo ani dobrovoľná chudoba, ani dobrovoľný celibát, ani poslušnosť nemôžu získať pred Bohom zásluhy, pokiaľ ich vykonáva úplne skazený človek. Preto zrušili väčšinu sviatostí, a tým čo zostali, pripisujú iný význam. Silno hreš, ale silnejšie ver – povedal Luther. Sola fide. Kradneš, vraždíš, podvádzaš? Alebo dávaš almužny, staráš sa o chorých a usiluješ o spravodlivosť? Rozdiel je len z ľudského hľadiska, pred Bohom sú to všetko hriechy, lebo ich koná úplne skazený človek.

Pretože nič „dobré“ čo robí, nemá moc odpustiť človeku hriech a ospravedlniť ho v Božích očiach, tak ak človek nič dobré v živote neurobí, nijako to na jeho spásu nemá vplyv. Stačí, ak má spomínanú vieru. Áno, aj protestanti robia dobročinnosť, pomáhajú blížnym, v ich štátoch sú zákony proti kradnutiu, vraždeniu

a nespravodlivosti, ale nie je to preto, žeby si tým chceli získať odmenu od Boha, ani preto, žeby tie veci považovali za spravodlivé a preto ich robili.

Robia to čiastočne preto, aby sa im lepšie žilo tu na zemi (mravné správanie prináša v niektorých prípadoch aj temporálny úžitok), alebo preto, že to je prikázané (napr. v Biblii alebo svetskou mocou). A najmä to robia preto, že svojmu protestantizmu nerozumejú a nežijú podľa neho dôsledne. Napriek tomu práve toto je základný článok, na ktorom podľa Martina Luthera, cirkev stojí a padá – *articulus stantis et cadentis ecclesia*. Sola fides je causa materialis a sola scriptura je causa formalis celej reformácie a všetky reformované „cirkvi“ na nich vybudovali svoju existenciu. Rozdiely sú len akcidentálne. Napríklad Kalvín do toho zaplietol aj železnú obruč predestinácie, takže potrebu veriť, ktorú Luther postuluje, nahradili nutným predurčením – niektorí uveria, lebo to Boh tak rozhodol a budú spasení. Iní neuveria, lebo to Boh tiež nariadil a skončia v pekle.

No a teraz si položíme otázku, či je to vôbec dôležité?

Aký má vôbec význam, či nás Kristus ospravedlnil tak, že sme v stave milosti skutočne dobrí, alebo sme stále zločinní vrahovia, akurát sa nám to nezapočíta? Nie je to len drobný rozdiel, trochu iný pohľad? **Má to rozhodujúci význam.** Predstava, že spásu si získam vlastným úsilím, nech už sú moje sily nekonečne biedne a slabé, ale že keď sa budem usilovať toľko, koľko vládzem, Boh so svojou milosťou mi príde na pomoc, a to čo robím bude naozaj dobré a záslužné, je neuveriteľne motivujúca. Vybudovať spoločnosť, ktorá je postavená na Kristovej láske je oveľa jednoduchšie, ak človek vie, že sa milosťou posväcujúcou naozaj polepšil a že to čo robí, sa Bohu páči.

Európsku civilizáciu vybudovali katolícki rehoľníci, ako krásne dokumentuje Belloc v knihe *Európa a viera*. . Jednak tým, že klčovali lesy, vysušovali močiare a učili barbarov remeslu a hospodárstvu, ale predovšetkým modlitbou, almužnou a pôstom, odriekaním, kultivovaním mravnosti, ducha jednotlivcov i spoločnosti. Tisíce a tisíce mužov a žien vstupovali do kláštorov z týchto ušľachtilých dôvodov. A hoci pre poškodenie dedičným hriechom ideál rehoľného života neraz veľmi hlboko upadol (a aj dnes to pozorujeme), vždy sa našli muži a ženy, ktorí prišli s **pravou reformou**, nie reformáciou a znova zapálili nadšenie pre evanjeliový ideál. Má protestantizmus, so svojím negativizmom potenciál k niečomu takému? Sotva. Jeho predstava ospravedlnenia nedáva žiaden logický dôvod, prečo sa správať mravne.

Prečo, keď aj najcnostnejší čin je vlastne hriech? Prečo nežiť ako dobytok, necudzoložiť s hocikým, nekradnúť, nepodvádzať, nerobiť potraty a eutanázie, keď sú to všetko hriechy, rovnako ako poctivý a spravodlivý život, plný odriekania? Veď stačí veriť. Silno hreš, ale silnejšie ver, povedal otec zakladateľ protestantizmu (nie nebol to Kristus). A vskutku, 500 rokov bujnie medzi kresťanmi protestantská nákaza. Spočiatku sa jej veľmi darilo, potom živorila a ledva prežívala, ale II. vatikánsky koncil jej vliat novú energiu do žíl tým, že úplne odzbrojil katolíkov.

Pozorujme kultúrno morálny boj, ktorý vedú verní katolíci na západe posledných 100 rokov. Rozvody? Protestanti prišli s rozvodmi už v 16. storočí. Mnohoženstvo? Luther povolil Filipovi Hessenskému dve ženy, veď aj **Abrahám a Jakub mali dve ženy**. Antikoncepcia – protestanti ju takmer všetci akceptujú už takmer 100 rokov. Potraty? Tu je situácia trochu menej jednoznačná, no napriek tomu väčšina hlavných protestantských smerov ju uznáva. Sodomia? Genderové nezmysly? Úroky, úžera, pornografia? Väčšina

hlavných protestantských združení neprotestuje. Veď prečo? Pedofilný zvrhlík je predsa rovnaký hriešnik, ako ten čo žije v čistote, prípadne v riadnom a slušnom manželstve. A stačí mu veriť a bude spasený.

Dobrá a fungujúcu spoločnosť možno vybudovať iba na morálnom a spravodlivom základe. Luther bol prvý, kto oddelil **morálku od náboženstva**. Hoci jeho súčasníci to nedokázali doceniť a trvalo niekoľko storočí, kým sa to stalo, morálka, sa stala hračkou v rukách mocných. Kým bola zviazaná s náboženstvom, bola pevná a nemenná. Náboženstvo sa odvolávalo na nemenné Božie a prirodzené zákony a morálka musela reflektovať ich nemennosť. Pokiaľ je potrebné pre dosiahnutie večnej spásy konať morálne a spravodlivo, tak je vyhliadka na spásu k mravnému konaniu dostatočne motivujúca.

Pokiaľ je morálka regulovaná nemennými zákonmi, nemôže sa stať nástrojom v ruke mocných. Pokiaľ však človek môže konať ako vrah a zlodej a stačí mu len „veriť“, tak si rýchlo spočíta, že námaha spojená s cnostným životom je úplne zbytočná, keď „veriť“ nestojí nič. Morálka sa odpojila od náboženstva. Najskôr sa jej chopili filozofovia a hoci spočiatku formulovali morálne zásady pomerne dobre, chýbal im dôvod, pre ktorý by ľudia mali tieto zásady rešpektovať. Tu má prameň kategorický imperatív Immanuela Kanta, ktorý, najprv odmietol všetky rozumné dôvody, pre ktoré má človek konať mravne, a keď zistil, že (sám bol prísny luterán) bez dôvodu konať mravne nikto mravne konať nebude, tak prišiel s kategorickým imperatívom. Mravne sa konať musí, lebo sa musí.

Ale s kategorickým imperatívom sa dlho nevydržalo a tak úloha formovať morálku spoločnosti prešla na štát. Povieť si, že v tom je len drobný rozdiel. Cirkev alebo štát. Tú morálku stále niekto určuje. Ak však uvážite moderný zbožštený štát, ktorý sa úmyselne a zámerne vyviazal z akejkoľvek podriadenosti a zodpovednosti Bohu Stvoriteľovi (moc je z ľudu), tak je ten rozdiel zásadný. Oligarchia docenila potenciál tejto novej úlohy a ochotne sa chopila ničím nehateného pozitívneho zákonodárstva a v orgiastických záchvatoch metastázovaného legalizmu produkuje každý rok tisíce zákonov o všetkom, od zakrivenia banánov cez to, čo si smieme myslieť, čo smieme povedať až po zákony umožňujúce beztrestne vraždiť tých najbezbrannejších.

Veď morálne je to, čo káže zákon a zákon káže to, čo chce väčšina, teda vlastne tí, ktorí majú najväčšiu moc. Aké nemenné zákony do toho chcete miešať? Sú vôbec nejaké? Potrat je predsa zákonom povolený do 12 týždňa a preto to nie je zločin. Niekde je dovoľený do 9 mesiacov, a preto tam nie je zločin. Radičová, keď chcela byť prezidentkou, neopatrne povedala, že morálka je výsledok spoločenskej dohody (potom to vehementne odvolávala). To boli aj Norimberské zákony. Boli snáď morálne? Podľa tejto pofidérnej logiky moderných liberálov asi áno. Štát bez náboženstva je amorálne monštrum a štát bez náboženstva, ktorý si uzurpuje právo zákonom určovať, čo je mravné a spravodlivé, je dvojnásobné amorálne monštrum, vyhľadované a odviazané z reťaze.

Taký štát sa teraz rozpína po celej planéte práve vďaka najdôležitejšiemu a najviac prehliadanému princípu reformácie. Tento princíp priviedol západnú civilizáciu a s ňou celý svet do neprekonateľného marazmu a hlbokého úpadku, v ktorom sa dnes nachádzame. Vďaka doktor Martin.

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/ten-zasadny-znak-rozdielu-medzi-katolikmi-a-protestantami-je-clovek-neschopny-byt-dobry/>